

In en Om het Humanistisch Verbond

Mededelingen voor de leden / no. 7

Geen lid, toch een band

Aanwinst van nieuwe leden is voor elke organisatie een levensvoorwaarde. Niet alleen om het natuurlijke verlies, dat door overlijden ontstaat, op te vangen, maar ook omdat veelal het werk zich uitbreidt en door meer leden moet worden ondersteund.

Voor het Verbond komen daar nog enkele andere factoren bij. We hebben de overtuiging, dat nog veel meer buitenkerkelijken bij ons op hun plaats zouden zijn op grond van hun levensovertuiging. We zijn van mening dat in de afgelopen 15 jaar, hoeveel er ook al is bereikt, toch nog maar pas een basis is gelegd voor het georganiseerde moderne humanisme. Wat bereikt moet worden, is de bouw van een geestelijk tehuis voor de buitenkerkelijken en daarvoor zijn in wezen nog pas de fundamenteën aanwezig.

Ook zonder een intensieve propaganda melden zich regelmatig nieuwe leden aan. Zij luisteren naar de radio-uitzendingen, hebben iemand in hun kring ontmoet, die lid van het Verbond is, bezoeken eens een bijeenkomst en komen dan tot de ontdekking, dat hier iets aan de gang is, waar ze eigenlijk bij horen. Soms moeten ze gevraagd worden, in andere gevallen nemen ze spontaan het besluit.

Aan dat gevraagd worden ontbreekt wel eens wat. Er zijn hier en daar ijverige leden binnen en buiten besturen, die er af en toe eens een avond op uittrekken, om belangstellenden te bezoeken en nadere inlichtingen te verstrekken. Dat gebeurt eigenlijk nog veel te weinig en niet systematisch genoeg. Er bestaat een, overigens begrijpelijke, schroom bij velen om iemand te vragen zich bij een levensbe-

schouwelijke organisatie aan te sluiten. Dat besluit moet iemand geheel vrij en zelfstandig nemen, daar mag je geen enkele pressie op uitoefenen.

We hebben daar alle begrip voor, maar menen toch, dat het onjuist is. Men praat iemand geen levensvisie aan, het enige wat men doet is informatie verstrekken en hier en daar een misverstand opruimen. Wie zich als lid laat inschrijven, heeft van te voren dat besluit al genomen, maar moet nog over enkele hindernissen worden heengeholpen.

Maar er zijn onder hen, die van hun belangstelling voor het humanisme en het werk van het Verbond blijk geven, velen die er toch niet toe kunnen komen om zich aan te sluiten. „Ze hangen er tegenaan”, is daarvoor de technische term, maar er zijn blijkbaar een aantal weerstanden aanwezig, die moeilijk te overwinnen zijn. Ze voelen zich ook humanist, maar menen dat je daarvoor geen organisatie nodig hebt. Ze zouden wel lid willen worden, maar vinden de contributie te hoog. Desnoods willen ze het Verbond wel steunen, ook geldelijk, maar lid worden, neen, dat gaat nu net iets te ver.

Men treft een dergelijke houding, al of niet openlijk uitgesproken, dikwijls aan bij mensen die zich met veel innerlijke strijd van de kerk hebben losgemaakt. Van hen komt veelal de typerende uitspraak: ik heb me niet uit de éne organisatie losgemaakt om me nu weer in de andere te laten opsluiten.

Het opmerkelijke is, dat deze mensen voortdurend van hun belangstelling blijk geven. Ze behoren niet tot de categorie die „nergens aan doet”, integendeel, ze maken ernst met hun le-

ven, ze zijn als het ware op zoek. We kennen hen als de vele duizenden luisteraars naar de zondagmorgentoespraken, als bezoekers van bijeenkomsten, zelfs als lezers van onze periodieken. Maar ze aarzelen, om de stap te zetten die tot het lidmaatschap voert.

Het is deze groep, tot wie het Verbond zich in de komende maanden vooral wil richten. In de kring van het Hoofdbestuur is de gedachte gerezen, dat een methode gevonden moet worden om deze „sympathisanten” over hun aarzeling heen te helpen en hen op de een of andere manier doelbewuster, dan tot nu toe het geval was, duidelijk te maken, dat veel van hun bezwaren niet houdbaar zijn. Daarvoor zal de mogelijkheid van een kennismakingsperiode geopend worden, die in de regel 2 jaar zal duren, en waarbij de sympathisant zowel vanuit de gemeenschap, waarin hij woont als vanuit het centrale apparaat van inlichtingen over het Verbond voorzien zal worden. In de gemeenschappen zal zich dit beperken tot het zenden van een maandbericht en de convocaties, hoewel het aan te bevelen zal zijn, ook bij ziekte e. d. van zijn medeleven blijk te geven.

Het gaat er om, deze groep de mogelijkheid te geven directer en inniger dan tot nu toe het geval was, iets van de aard en de werkwijze van het georganiseerde humanisme te laten meemaken. Ze hebben niet de rechten en plichten van het lid, maar er wordt rekening met hen gehouden en ze tellen al mee.

Dat alles krijgen ze niet voor niets. Mede door het feit, dat velen van hen het Verbond wel willen steunen, maar ook om de band sterker te maken, heeft het H. B. besloten, dat men sympathisant van het Verbond kan worden tegen een contributie van f 10,- per jaar. Dat bedrag komt overeen met de minimumcontributie van de leden. Als men na twee jaar, of desnoods eerder besluit lid te worden, gaat men natuurlijk betalen volgens de vastgestelde schaal.

Om alle misverstanden te vermijden is het misschien goed om nu al duidelijk te zeggen, dat het wel de bedoeling is, dat een sympathisant lid wordt, maar niet omgekeerd. *Sympathisanten kunnen alleen zijn worden, die er bezwaren tegen hebben meteen lid te worden en het eerst eens willen aanzien.* Men kent overigens dit instituut ook bij andere organisaties en er is vanuit de gemeenschappen al eens op aangedrongen.

Het slagen van dit experiment staat en valt met de medewerking van de leden. Wie zo af en toe voor het Verbond op pad gaat, heeft geen bijzondere aanmoediging nodig en zal misschien zelfs van mening zijn, dat het met wat meer moeite mogelijk is de fase van het sympathisant-schap over te slaan. Maar we denken hierbij in het bijzonder aan onze leden, die toch wel eens in aanraking komen met mensen, die eigenlijk lid zouden moeten zijn. Voor hen zal het wellicht iets gemakkelijker zijn om iemand tot sympathisant te maken. De actie voor de Luisterkring heeft bewezen, dat als een groot deel van de leden er aan meewerkt, er behoorlijke resultaten komen. Dat moet in dit geval ook zo zijn. Binnenkort hoort u er meer over, laten we deze inleiding besluiten met de slagzin, die een enthousiast hoofdbestuurder heeft verzonnen: *Geen lid, toch een band. Wordt sympathisant.*

Th. P.

Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme

Dit is het laatste nieuws!

Op 1 oktober was ruim f 52.000,- ontvangen.

Nog f 8.000,- en voor 1961 zijn de kosten van het werk der humanistische geestelijke verzorging gedekt. De vaste contribuanten nemen een deel daarvan voor hun rekening.

Wat doen de anderen? Zorgen zij voor het ontbrekende deel?

U weet het gironummer? 6168 t.n.v. Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme te Amersfoort.

Kerstdagen op de Ark

Het is wel jammer, maar wie zich hiervoor nog niet heeft aangemeld, is te laat. De bijzondere gebeurtenis, die tot een feestelijke traditie is geworden, trekt ook deze keer zoveel belangstelling, dat alle plaatsen bezet zijn en er niemand meer bij kan. Volgend jaar niet zo lang wachten.

Proef uitstekend geslaagd

U mag het wel weten, het federatiebestuur was er helemaal niet gerust op dat dit experiment zou slagen. Zouden ze komen? Zouden ze hun wederhelften meebrengen? En zouden ze allemaal meedoen? Enne...

Maar neemt u mij niet kwalijk, ik ben nog zo vol van het succes van dit evenement, dat ik net doe of iedereen wel weet waar ik het over heb. Laat ik dus eerst proberen u rustig op de hoogte te brengen. U moet dan weten, dat het federatiebestuur al lang niet meer tevreden was over de manier, waarop wij gewoonlijk het werk met elkaar bespreken. Daar moesten we toch eens van af. Geen vergadering, geen notulen, geen voorzittershamer en geen stemming. Nu ja, ik bedoel geen gedoe met stembriefjes of handopsteken, want stemming was er genoeg!

Het bestuur wilde dus echt iets nieuws en het redeneerde aldus: als we onze functionarissen nu eens een dagje mee naar buiten namen en we nodigden ook de echtgenoten en verloofden van onze kaderleden uit mee te gaan, dan ving je twee vliegen in één klap. Je kon dan ook die wederhelften eens in het werk betrekken en je zou een heel andere sfeer scheppen om met elkaar te praten. Dus een andere sfeer. Maar zou die ook komen? En zou er een geschikte plaats te vinden zijn om de mensen heen te brengen? En wat gaan we precies doen?

Enfin, een en ander was genoeg om het hart met zorgen te beladen en het resultaat met zeer gemengde gevoelens tegemoet te zien.

Zo, nu kent u de voorgeschiedenis en nu mag ik mij een beetje laten gaan. Eerst die geschikte plek. Dat was het landgoed Randenbroek in Amersfoort, indertijd eigendom van „onze” Jacob van Campen, de bouwer van het raadhuis (paleis) op de Dam. Een beter oord in de omgeving van Amsterdam zal moeilijk te vinden zijn. Een prachtig gerestaureerd huis, gelegen te midden van een uitbundige beplanting. Op de tafels en in hoekjes bloemen en takken met bessen, allemaal zo kunstig geschikt, dat het iedereen direct bij het binnenkomen opviel en de lofprijzingen niet van de lucht waren.

Na dit geslaagde entree wisten de federatiebestuurders het al: nu kon het niet meer mis-

gaan! Iedereen (we waren met vijftien deelnemers) was in de beste stemming en het late zomerweer deed er nog een schepje bovenop!

En de wederhelften zijn in groten getale opgekomen! En ze hebben ijverig meegedaan ook! Wat we gedaan hebben? Om te beginnen geluisterd naar de heer Van der Mark, die ons iets over de geschiedenis van Randenbroek en deszelfs bewoners vertelde. Daarna gooide de voorzitter Holtland een viertal problemen in de vergadering, pardon in het gezelschap, dat daarbij de opdracht kreeg hier nu maar eens de tanden in te zetten. De deelnemers vormden vier gespreksgroepen, die elk een onderwerp voor hun rekening namen. De gesprekken werden gevoerd op de gazons en onder de oude beuken van Randenbroek, waar de vogels zich even ferm roerden als de sprekers. We mogen wel zeggen, dat iedereen aan het woord is geweest. In zo'n groepje van vijftien tot twintig deelnemers durft zelfs de meest bedeesde zijn mond wel open te doen. De resultaten van de gesprekken werden vervolgens aan de voltallige zitting voorgelegd en het ligt in het voornemen, om er later nog eens uitvoerig op terug te komen. Terwijl de gespreksgroepen zich het hoofd braken over de gestelde problemen, verzorgde de staf van het huis een broodmaaltijd, die (alweer iets nieuws) nu eens niet keurig aan een tafel werd geserveerd, maar die zo was opgesteld, dat een ieder het zijne kon kiezen en met z'n buit een plaatsje in of om het huis mocht opzoeken. Vanzelf vormden zich op trappen, in vensterbanken, langs paden en vijvers en overal elders etende groepjes, die tussen twee happen door de uitgebrachte rapporten van de gesprekskringen nog eens te lijf gingen. En dat alles rijkelijk besproeid met koffie en besloten met fruit.

's Avonds kwam ons hoofdbestuurslid J. Bijleveld nog aan het woord, maar dat is een hoofdstuk apart.

Laat ik besluiten met de opmerking, dat dit eerste ongedwongen samenzijn van functionarissen met aanhang een volledig succes is geworden en dat het zeker niet de laatste keer is geweest!

(Overdruk uit de „Loopmare”).

Stichting Socrates

Het jaarverslag over 1960 van deze stichting vermeldt ondermeer de samenstelling van bestuur en beheerscommissie, evenals van de Raden van Advies en de redactie van het driemaandelijks tijdschrift Rekenschap.

Er zijn thans drie secties, resp. een wetenschappelijke, een culturele en een sociaal-pedagogische, welke laatste op 1 oktober 1960 door de voorzitter van het Verbond, Dr. van Praag, werd geïnstalleerd. De besprekingen in deze secties hebben geleid tot belangrijke suggesties voor het werk van de Stichting.

De Stichting onderhoudt een leerstoel bij de Technische Hogeschool te Delft, waar in 1959/60 door prof. dr. L. van der Wal een college werd gegeven over: „Filosofische problemen en enige filosofen”. Het aantal studenten dat deze colleges volgde bedroeg gemiddeld 20.

Er werden in 1960 twee landdagen gehouden, beiden in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort en wel op 3 april en 11 december. Op de eerste landdag werd een inleiding gehouden door dr. J. P. van Praag over: „Actieve verantwoordelijkheid. Humanisme als grondslag van geestelijk en maatschappelijk werk”. Op de tweede dag sprak prof. dr. J. C. Brandt Corstius over: „De functie van de kunst bij de zelfontdekking van de mens”. Het aantal bezoekers bedroeg beide keren ongeveer 80.

De jaarlijkse zomerschool werd gehouden van 19-23 juli 1960, eveneens in de Internationale School voor Wijsbegeerte. Het onderwerp was: „Grote geestelijke stromingen”. Sprekers waren drs. R. L. Mellema (De Islam); G. M. de Gelder (Stromingen in het Indische denken); dr. Kwee Swan Liat (Stromingen in het Chinese denken); prof. dr. H. Kraemer (Het christendom in zijn verhouding tot andere godsdiensten). De leiding berustte weer bij drs. J. H. P. Colpa, terwijl mevrouw J. K. van Eck weer de huishoudelijke leiding in handen had. Het aantal deelnemers bedroeg ruim 30.

De zesde jaargang van Rekenschap omvatte vier nummers, het aantal abonneementen bedroeg aan het eind van het jaar 663.

Nieuwe directeur

Als opvolger van de heer D. T. Winter is als directeur van de Stichting Socrates benoemd de heer Ir. A. Waasdorp te Haarlem. Het Hoofdbestuur van het Verbond heeft de heer Winter dank gebracht voor de wijze waarop hij gedurende enkele jaren deze moeilijke functie, die bovendien vrije-tijdsbesteding is, heeft vervuld.

Eervolle vermelding

Met begrijpelijke trots kon de administratie van „Het Woord van de Week” eind september mededelen, dat het aantal betalende abonnees de 5000 heeft overschreden. Daar komen maandelijks nog enkele honderden losse nummers bij, die door belangstellenden na de zondagmorgentoespraak worden opgevraagd.

Sedert april 1959, toen de Luisterkring werd opgericht en het blad in een nieuwe vorm verscheen, is het aantal lezers regelmatig en in een vrij snel tempo toegenomen. Opmerkelijk is vooral, dat daarvan het grootste deel geen lid van het Verbond is.

Voor wie het nog niet weet, het abonnementsgeld bedraagt f 4,- per jaar. Men kan nu storten op postgiro 58 t. n. v. de Humanistische Luisterkring, Utrecht, en als men dan op het strookje vermeldt „nieuwe abonnee 1962”, ontvangt men alle nog in 1961 verschijnende nummers gratis.

Contributieregeling

De leden betalen een contributie overeenkomstig hun inkomen, met dien verstande, dat echtparen hetzelfde betalen als alleenstaande personen.

De leden stellen hun contributie vast volgens onderstaande schaal:

	per week	per maand	per jaar
inkomen t/m	f 80,—	f 340,—	f 4.000,—
min. contributie	„ 0,20	„ 0,85	„ 10,—
inkomen t/m	„ 100,—	„ 425,—	„ 5.000,—
min. contributie	„ 0,30	„ 1,25	„ 15,—
inkomen t/m	„ 120,—	„ 510,—	„ 6.000,—
min. contributie	„ 0,40	„ 1,70	„ 20,—
inkomen t/m	„ 160,—	„ 680,—	„ 8.000,—
min. contributie	„ 0,60	„ 2,55	„ 30,—
inkomen t/m	„ 200,—	„ 850,—	„ 10.000,—
min. contributie	„ 0,80	„ 3,40	„ 40,—
inkomen boven	„ 200,—	„ 850,—	„ 10.000,—
min. contributie	„ 1,—	„ 4,25	„ 50,—

In afwijking van het bovenstaande bedraagt de minimum contributie voor personen met een inkomen beneden f 40,— per week, f 170,— per maand of f 2.000,— per jaar: f 0,06 per week, f 0,25 per maand of f 3,— per jaar. Bovendien kan het gemeenschapsbestuur in bijzondere gevallen de contributie bepalen op tenminste f 0,12 per week, f 0,50 per maand of f 6,— per jaar.

Vergelijkt u eens, of uw contributie wel is aangepast. Tussen haakjes, uw kerkelijke buurman betaalt heel wat meer.

Gewestelijke familiedag in Amersfoort op zondag 1 oktober 1961

Om te beginnen met de woorden, waarmee dhr. Bouwman, wvd, voorzitter van de gemeenschap Amersfoort, de bijeenkomst om ca. 5 uur sloot: het was een zeer geslaagde dag.

Volop geslaagd ja, dank zij de goede opkomst (meer dan 60 volwassenen en 14 kinderen) en ook dank zij het mooie herfstweer en de ligging van huize „Ingeborg” in een prachtig stukje van „De Treek”; maar naar mijn gevoelen toch het meest geslaagd door het goed opgezette programma, dat afwisselend ernst en ontspanning bood en vooral ook door de sfeer, waarin wij de dag beleefden. Zoals de voorzitter van het gewest, dhr. Dahler, het in zijn openingswoord zei: „De grote taak van het Hum. Verbond om iets waar te maken van een *gemeenschap* der leden, is naar ons aller gevoel nog slecht gelukt, maar zeker zijn de familiedagen geschikt, om het gevoel van *gemeenschap* te versterken”. Daartoe heeft ook de zondag in Amersfoort stellig bijgedragen.

Na het openingswoord van de gewestelijke voorzitter kreeg dhr. Van Straten de gelegenheid, zijn gedachten weer te geven over de situatie van nu met de dreiging van „de zelfvernietiging der mensheid”. Erger dan de atoombom zelf is de angst hiervoor en de ontmenselijking, die daarvan het gevolg kan zijn. De spreker noemde enkele harde voorbeelden hiervan uit Amerika en Canada, waarbij je je afvraagt, welke zin het leven op zo'n manier nog heeft. Al leidt de wereldsituatie dus van zelf tot pessimistische gedachten, vriend Van Straten eindigde toch met zijn geloof aan de goede mogelijkheden in de mens, zoals Henriëtte Roland Holst het had beleiden in haar mooie gedicht „De zachte krachten zullen zeker winnen in 't end...”

Dhr. Schrijvers droeg daarna de jaren ge-

leden door hem vertaalde parabel van de drie ringen uit „Nathan der Weise” van Lessing voor, waarin de humanistische visie op het probleem van de waarheid en het ware geloof op schone wijze wordt belicht.

Vervolgens hebben wij geluisterd naar muziek van een viertal jongelui – moderne muziek, die ook de ouderen goed aansprak. Hun bijdrage werd dan ook met een hartelijk applaus beloond.

Het volgende programmapunt luidde: wandelen onder deskundige leiding. Nu, dit laatste (deskundige leiding) was wel wat te zwaarwichtig gesteld, maar niettemin hebben wij een mooi ommetje gemaakt door de prachtige omgeving (nog gentianen gevonden!) en bij terugkomst waren wij echt wel toe aan het volgende onderdeel: de koffiemaaltijd samen met de kinderen. Deze hadden de ochtend besteed met het verzamelen van paddestoelen, mos e.a. bosprodukten en hadden daarvan aardige stukjes en soms grappige figuren gemaakt. Dit alles onder wél deskundige leiding van dhr. Vonk, in samenwerking met mevr. Verbeek en mevr. Loode.

Na de gezellige koffiemaaltijd testte mevr. Boswijk ons op onze kennis van „humanistische kopstukken en getallen”, daarbij geassisteerd door mevr. Lustig met haar „wekker”. Deze hersengymnastiek bracht veel vermakelijke momenten en de eerste prijs ging naar het echtpaar, bewijs dat man en vrouw samen meer presteren dan 2 mannen of 2 vrouwen alleen.

Na de theepauze – als 't maar even kon, wipten velen van ons naar buiten om onder een gezellig babbeltje in de lekkere zon te zitten of te kuieren – na de thee dan, verzamelden wij ons weer binnen, om van vriend Vonk te vernemen, dat het nu de beurt was aan ons, volwassenen, om net als de kinderen van onze creativiteit blij te

doen geven. In groepjes van 5 of 6 moesten wij allerlei opdrachten uitvoeren. Het resultaat zou door een jury van kinderen worden beoordeeld. Wat hebben wij gelachen, maar ook gezwoegd op het hout, de kurk, 't papier en het andere materiaal. Gelukkig voor ons was het oordeel der kinderen erg mild. Het minste cijfer was een 7 en er werd zelfs enkele keren een 10 gegeven (ter lering voor ons?). De bosman of -vrouw, die moest worden uitgebeeld, werd een „bosvarken” en het monster van „Loch Ness” was een echt monster, maar kreeg toch het hoogste aantal punten. Eén van de opdrachten luidde: het maken van een experimenteel en een gewoon gedicht over de herfst. Graag citeer ik hier even het experimentele gedicht:

Regen, regen –
Windgeloei –
bladeren in zijn boei
oei – oei –
plassen, spinnen –
nat van buiten,
nat van binnen,
reuzen van kruisspinnen,
zittend op hun stoelen,
op hun paddestoelen
met open smoelen
wachting op muggen
met vette ruggen.
O, heerlijke buit!
De wind fluit,
het herfstlied uit.

Met deze originele confrontatie tussen ouderen en kinderen waren wij feitelijk aan het einde van de familiedag, maar toen vriend Bouwman voorstelde, nog een mooi filmpje te draaien, werd dit graag aanvaard. Zo vertoonde dhr. Lustig als toegift voor ons „De Witte Hengst”, een fijne Franse film, waarbij de kinderen hoorbaar meeleefden met de jongen en zijn witte paard, een waardig slot van deze mooie dag. *Guldenberg*

Het hoofdbestuur besprak...

in zijn vergadering van 23 september een aantal ingekomen mededelingen, waaronder de stand van het ledental en de abonnementen op de verschillende periodieken van het Verbond. Het ledental geeft weliswaar een langzame stijging te zien, maar het aantal dankjes is nog te groot, al zijn er natuurlijke oorzaken als overlijden en vertrek, waaraan niets valt te doen. Met genoegen werd kennis genomen van het feit, dat Ir. A. Waasdorp te Haarlem bereid was gevonden het directeurschap van de Stichting Socrates op zich te nemen. Hij volgt hierbij de heer Winter op die te kennen had gegeven te willen bedanken.

Uitvoerig werd gesproken over het werk van de Internationale, naar aanleiding van de notulen van de vergadering van het Dagelijks Bestuur van de IHEU, dat op 8 en 9 juli in Utrecht is bijeen geweest. Hier was tevens gelegenheid voor de voorzitter een exposé te geven van de stand van zaken ten aanzien van het derde congres, dat in augustus 1962 in Oslo gehouden wordt.

Een nota van het D. B. waarin een methode werd aangegeven, om belangstellenden bij het werk van het Verbond te betrekken en van hen een bijdrage te vragen, gaf aanleiding tot uitvoerige discussies. Hoewel men begrip had voor de aarzeling, die velen blijkbaar weerhoudt lid van het H. V. te worden, meende men anderzijds, dat met wat meer propaganda het mogelijk moet zijn, meer leden te krijgen. Gevreesd werd vooral, dat de „sympathisanten”, zoals deze groep door het D. B. was genoemd, niet bereid zouden zijn, na twee jaar een keuze te doen om dan ook al of niet werkelijk lid te worden. Besloten werd echter op grote schaal een proef te nemen en daarbij de medewerking van de gemeenschappen en de leden in te roepen. Hierna sloot de voorzitter deze H. B.-vergadering.

A. T. W.

Weekeinde van gewest Zeeland op Schouwen

Ruim 70 deelnemers en ongeveer 15 kinderen waren op 22 en 23 september aanwezig op de gewestelijke bijeenkomst van het Humanistisch Verbond in Zeeland in het vakantiehuis „De Koe-bel” te Burgh. Hoewel de zon door de dikke mist nauwelijks te voorschijn is gekomen, zijn deze dagen buitengewoon geslaagd. Men had het huis voor een weekeinde gehuurd en moest dus zelf voor het huishouden zorgen. Het was niet mis om voor zoveel personen te koken, koffie en thee te zetten, broodmaaltijden te verzorgen, de kinderen bezig te houden enz. Maar alles liep gesmeerd en juist door deze zelfverzorging voelde men zich bij elkaar als was men één grote familie.

Op de zaterdagavond hield de heer Treurniet een inleiding over „Gezond samen-leven” terwijl mevrouw Gorter zorgde voor prachtig pianospel. Later op de avond deed de heer Hack met zijn prachtige dia's ons kennismaken met Schouwen zelfs met de geschiedenis van het eiland en vooral met de planten en dieren. Wie de insektendia's van de heer Hack heeft gezien zal nooit meer de hermelijnvlinder kunnen vergeten.

's Zondags na het ontbijt werden alle aanwezigen door de autobezitters tot dicht bij het strand gebracht. De kinderen bleven aan zee spelen terwijl de rest van het gezelschap eerst langs het stille, brede strand en daarna door de prachtige duinen wandelde. Toen we moe en voldaan terug kwamen werd er buiten in de zon koffie gedronken.

Na de warme maaltijd werd er op het grasveld een grote kring gemaakt en werden vele problemen aan de orde gesteld. N.a.v. een mislukte poging van de vorige avond om samen een „humanistisch” lied te zingen werd de vraag

gesteld of er behoefte bestaat om op onze bijeenkomsten gemeenschappelijk te zingen en wat men verder dacht van een „bondslied”? Vervolgens kwam aan de orde „Kunnen we onze jongens en meisjes gemeenschappelijk laten kamperen?” Hierbij kwam ook de H.J.B. ter sprake en hoewel er in Zeeland geen afdelingen zijn van de H.J.B. voelde men toch wel een zekere verantwoordelijkheid t.a.v. deze jongerengroep.

Tot slot werd besproken woonmogelijkheden voor bejaarden en de wenselijkheid al of niet van speciale humanistische bejaardentehuizen.

Aangezien de laatste bus naar Zierikzee om 6 uur vertrok moest de voorzitter van het gewest, de heer De Vries, de bijeenkomst om 5 uur sluiten met de belofte dat gewest Zeeland hier zeker spoedig terug zou komen. Voor veel sprekers van het H.V. is een spreektuur in Zeeland niet zo erg aantrekkelijk. De reis is ver, de gemeenschappen zijn klein en de stemming is nog al eens gereserveerd. Ik heb me na dit weekeinde afgevraagd – moet men misschien de zeeuwen eerst wat beter leren kennen? of is het mogelijk dat er in de gemeenschappen van Zeeland meer leven komt? In ieder geval was de stemming op deze bijeenkomst buitengewoon prettig en enthousiast. Wat me tevens opviel was dat de gemiddelde leeftijd, de kinderen buiten beschouwing gelaten, beslist lager was dan die van onze meeste conferenties.

De zeeuwen zelf zijn niet zo bang voor lange afstanden. Wist u dat b.v. de deelnemers uit Terneuzen om 6 uur gelijk met de hagenars op de bus naar Zierikzee stapten en dat wij om half tien in Den Haag aankwamen maar onze vrienden eerst om half elf in Terneuzen?

Nieuws uit de gemeenschappen

Ook in *Arnhem* leeft de wens naar een eigen gebouw. Hadden we maar iets van ons zelf, een zucht die niet alleen daar wordt gehoord. Maar in *Arnhem* gaat men er wat aan doen en om te beginnen op iedere bijeenkomst een grote spaarpot neerzetten om bouwstenen te verzamelen.

Velsen meent dat het succes van de vorig jaar gestarte gespreksgroep een proefneming met een tweede in een ander deel van de gemeenschap rechtvaardigt. Men gaat dat eerst eens met de leden bepraten.

De instuif van dames, in een vorig seizoen in *Assen* begonnen, is zo goed uitgevallen, dat men er een meer permanent karakter aan gaat geven. Daarmee voegt deze gemeenschap zich bij de langzamerhand steeds groter wordende groep, waar dit soort bijeenkomsten in een behoefte blijken te voorzien. Ook met gespreksgroepen zal een begin worden gemaakt. En wat uniek is, er bestaat een vast adres, dat het afhalen per auto voor de bijeenkomsten regelt.

Oss, een humanistische enclave temidden van een bevolking, die voor 94 % R. K. is, gaat onverdroten door. Er zijn een reeks van huis-kamerbijeenkomsten op stapel gezet, met enkele openbare vergaderingen, waarvoor men niet schroomt bekende figuren als spreker uit te nodigen.

In *Nijmegen* weet men de laatste tijd met stijgend succes de leden aan het wandelen te krijgen, waarvoor zich de prachtige omgeving dan ook bijzonder leent. En men maakt van de pauze gebruik om elkaar onder het genot van een kopje koffie wat beter te leren kennen.

Aan *Apeldoorn* is de oproep van Bijleveld, de voorzitter van de beheerscommissie van De Ark, om de veranderingen nu eens zelf te gaan zien, niet voorbij gegaan. Men is er met een groep leden per bus naar toe getrokken, heeft en passant een bijeenkomst van de gemeenschap Nunspeet meegemaakt en tevens de banden met Zwolle nog eens nauwer aangetrokken. En dat alles voor een bijzonder laag prijsje.

Hengelo gaat ook met een „boekencirkel” starten. Iedere deelnemer stelt een boek beschikbaar en dat gaat dan rond onder de deelnemers. En als het een extra-belangrijk werk is, gaat men er nog eens over napraten. Een idee ter navolging.

Ook *Deventer* heeft een herfstwandeltocht ondernomen. Weliswaar ontbraken de echte herfsttinten nog, maar dat maakte de belevenis niet minder plezierig.

In een zomeroverdenking in het blad van *Doetinchem* komt naar voren, dat steeds minder leden er vrede mee hebben, dat in de zomermaanden het gemeenschapsleven „op zijn achtste ligt”, zoals dat treffend wordt uitgedrukt. Men neemt zich voor daar volgend jaar iets aan te doen.

Voorburg/Rijswijk, dat een schriftelijke enquête onder de leden heeft gehouden, waarbij ook de ophalers nog al eens een gesprek met de leden hadden, gaat de resultaten op een bijeenkomst bespreken.

En de telefonische éénmansenquête van de secretaris van *Goes* heeft een aantal gegevens opgeleverd, die het bestuur iets meer over de wensen der leden doet weten. Maar wellicht het belangrijkste is geweest, dat men contacten heeft gelegd, die van blijvende aard kunnen worden.

De belangstelling voor de groep van leden onder de 40, die in *Den Haag-Oost* in navolging van Amsterdam is gesticht, blijkt ook te leven onder leden van naburige gemeenschappen van de federatie. Die worden dan ook van harte welkom geheten. Waarschijnlijk net zo lang, tot ze een eigen zaakje kunnen beginnen.

En *Utrecht* gaat eens rustig met alle functionarissen over het wel en wee van de gemeenschap praten op een weekend in Bennekom. Daarbij zijn echtgenoten en kinderen eveneens van harte welkom. We zijn benieuwd naar het slagen van deze proef.

Conferentie gespreksleiders

Sedert enkele jaren wordt in tal van gemeenschappen de vorming van gespreksgroepen ter hand genomen, meestal met succes. Dat laatste is niet alleen afhankelijk van de goede geest onder de deelnemers, maar ook van het feit, of men de beschikking heeft over iemand, die aan het gesprek leiding weet te geven.

Deze gespreksleiders hebben een zekere opleiding nodig. Schriftelijk wordt daarin voorzien door het blad voor de functionarissen „Kader”, waarin regelmatig artikelen en aanwijzingen verschijnen, mondeling krijgen ze sedert enige tijd, althans in sommige gewesten, een ruggesteuntje van een gewestelijk adviseur. Maar daarnaast wordt gepoogd ten minste éénmaal per jaar in een weekend op De Ark ervaringen uit te wisselen en nieuwe indrukken op te doen.

Op 30 september en 1 oktober zijn hiervoor uit een aantal gemeenschappen een twintigtal mensen bij elkaar geweest, versterkt met enkele leden van de door het hoofdbestuur ingestelde commissie voor het groepsgeprek, waarvan de voorzitter, het H. B.-lid de Leede, de leiding van de conferentie had. Begonnen

werd met een groepsgesprek, waarvoor 8 deelnemers om de tafel gingen zitten, en onder leiding van de heer van der Bilt een gesprek voerden over „luisteren”. Het geheel werd op de band opgenomen, die daarna werd afgedraaid en tot in onderdelen besproken. Voor velen, die voor de eerste keer hun eigen stem hoorden, een wonderlijke ervaring.

Op de zondag hebben de deelnemers zich in twee groepen verdeeld, die resp. onder leiding van de heren de Leede en van der Waals de moeilijkheden, die de vorige avond aan het licht waren gekomen en die zich ook in de praktijk voordeden, onder de loep namen. Daarbij kwamen zaken aan de orde als: het onderwerp van gesprek, de samenstelling van een groep, het doel van het gesprek enz.

De deelnemers waren zonder uitzondering zeer ingenomen met deze manier van bijeenkomen, betreurden het alleen, dat dit niet vaker kon gebeuren. Getracht zal worden, ook schriftelijk contact met elkaar te onderhouden. Onnodig te vermelden, dat de sfeer uitstekend was, en dat men ook heeft genoten van de gastvrijheid in De Ark en de prachtige omgeving.

Nieuw Hoofdbestuur

H. J. G.

Per 1 oktober bestaat het hoofdbestuur van de Humanistische Jongeren gemeenschap uit de volgende leden:

Rob de Groot, voorzitter, Mrg. v. d. Weteringstr. 8 te Utrecht.

Mieke Hooft Graafland, secr. binnenwerk, Kanaaldijk 9 te Loenersloot.

Nel Vrooman, secr. buitenwerk, Heemskerkstr. 88b te Rotterdam.

Arie van Eck, penningmeester, Herenstr. 44 te Utrecht.

Olof Lambeck, kampsecr., Graaf Aelbrechtlaan 45 te Amstelveen.

De H.J.G. heeft thans plaatselijke gemeenschappen in Amsterdam, Assen, Eindhoven, Groningen, Den Haag, Haarlem, Hilversum, Leeuwarden, Rotterdam en Utrecht. Voor nadere adressen kan men zich wenden tot de bovenvermelde secretaresse voor het binnenwerk of tot het secretariaat van de plaatselijke HV-gemeenschap.

Nieuws uit de gewesten

Zeeland heeft een buitengewoon geslaagd weekend achter de rug op Schouwen. U vindt elders in dit blad daarvan een verslag.

De familiedag van gewest *Utrecht/Het Gooi* mocht er ook zijn, daarvan getuigt de beschrijving, die één der deelnemers er van heeft gegeven en die u ook in dit nummer vindt afgedrukt.

We weten nog niet, of *Drente's* weekend in Havelte even goed geslaagd is als vorig jaar. Aan het programma heeft het vast niet gelegen, dat bood vele mogelijkheden.

Noord-Brabant heeft opnieuw een poging gedaan, in Den Bosch het Verbond te introduceren. Er zijn daar weliswaar wat verspreide leden, maar een gemeenschap of werkgroep bestaat er nog niet en dat is ongetwijfeld in een stad met een toch niet onbelangrijke groep buitenkerkelijken een tekort.

Belangstellenden werden daarom uitgenodigd om op 4 oktober te komen luisteren naar twee sprekers, een katholiek en een humanist, die hun visie gaven over „Christendom en Humanisme in deze tijd”. Van R. K. zijde sprak pater prof. St. Kreykamp, O. P. uit Nijmegen, de humanist was de Verbondsvoorzitter dr. van Praag. De belangstelling bleek veel groter dan men verwacht had, ruim 80 mensen waren aanwezig. In de pauze kon men een strook invullen indien men verder over het humanisme geïnformeerd wenste te worden, en er waren hiervoor een kleine dertig belangstellenden.

Op 14 oktober werd met een deel van deze mensen en de reeds bestaande leden opnieuw een bijeenkomst gehouden, nu met sprekers van het H. V. Na afloop werd besloten, dat enkele leden samen met het gewestbestuur een poging gaan ondernemen tot een vaste kern te komen, die gedurende de winter nog een aantal malen bijeen zal komen. We hopen van harte dat men succes zal hebben.

Gelderland heeft zijn studiedag in Arnhem weer achter de rug. De opkomst was uitstekend (90) en de inleiding van voorzitter van Praag over „De toekomst van het ongeloof” leverde ruimschoots stof voor discussie. Daartoe heeft vooral bijgedragen het feit, dat de inleider in een syllabus een aantal vragen had gesteld, die zeer puntig de problemen, waar we vooral in Nederland mee te maken hebben in de verhouding tussen christendom en humanisme, aangaf. De deelnemers en de organisatoren kunnen op een zeer geslaagde dag terug zien.